

האקדמיה ללשון העברית

פתח דבר / משה בר־אשר

את מאגרי המילון ההיסטורי כשהם מנותחים ונגישים, את מאגר המונחים המחזיק את כל המונחים שחודשו בוועד הלשון באקדמיה ומידע נוסף. המוסד מפרסם מחקרים (כתב העת "לשונונו" וספרי מחקר) לשירות חוקרי העברית והחוקרים במדעי היהדות ופרסומים לציבור הרחב (כתב העת "לשונונו לעם" והידיעון "אקדם"). לאקדמיה יש תכניות חשובות לעתיד הקרוב, המכוונות להעמיד את תולדות הלשון העברית ואת מחקרה, את תחיית הדיבור העברי ואת הלשון החיה במרכז ההויה התרבותית של עם ישראל. לא מיותר להדגיש כי מימוש המשימות הללו אינו תלוי רק באקדמיה ללשון העברית ובמוסדותיה.

פרופ' משה בר־אשר הוא נשיא האקדמיה.

תכלית פרסומה של החוברת הזאת הוא להביא לידיעת ראשי המדינה ואנשי ציבור מכל החוגים ולידיעת כלל שוחרי הלשון העברית מעט מן הנעשה באקדמיה. מייסדי המוסד כוננוהו כדי שיהיה המוסד העליון ללשון העברית הן כמכון מחקר הן כמוסד העומד על משמר הלשון החיה בשירותם של דובריה וכותביה. במרכז העבודה המחקרית עומדים מפעל המילון ההיסטורי ללשון העברית ומחקר בסיסי בשירות הכוונת הלשון. הפעילות בלשון החיה נעשית בכמה מסלולים: קביעות בתחום דקדוק הלשון, מינוח מקצועי ומינוח בלשון הכללית וכן שירות יום לציבור הפונים לעזרת המזכירות המדעית. האקדמיה מעמידה לרשות הציבור אתרים במרשתת, המציעים

האקדמיה ללשון העברית

דברי ראשונים

דברים באספה הכללית הפומבית לקראת הקמת האקדמיה ללשון העברית, ב' בטבת תש"ט (3 בינואר 1949):

"חובת חיים היא לעמנו במדינת ישראל ובתפוצות שתקום אקדמיה זו ללשון העברית שתהיה לה הסמכות לקבוע את חוקי לשוננו המחודשת לשם צורכי החיים בכל רוחבם על יסוד מחקר לשוננו העתיקה; היא לשון המקורות הקדושים לנו שמהם שאב עמנו כוח ודחיפה לנס שהתרחש לנגד עינינו בתחיית העם והארץ, ובשוב לשון שנחשבה כמתה לחיים מלאים. והגיעה השעה למלא חובתנו זו עם הקמת המדינה."

נפתלי הרץ טור-סיני (נשיאה הראשון של האקדמיה)

כבודו של המוסד העליון דורש שיוקם בתוקף חוק ממלכתי שיתקבל בבית המחוקקים הנבחר של מדינת ישראל. אין לי ספק שנבחרי העם יעריכו את ייעודה של אקדמיה עברית ושליחותה של הלשון העברית במיזוג הגלויות ובהנחלת אוצרות התרבות הישראלית והאנושית לאומה המתחדשת."

דוד בן-גוריון (ראש הממשלה)

דברים בחנוכת בית האקדמיה ללשון העברית, י"ט באייר תשי"ט (27 במאי 1959):

"שני תפקידים מוטלים על האקדמיה: תפקיד אחד הוא יצירת החדש ותפקיד אחד הוא שמירת הישן. ולדעתי מתחייבת בימינו אלה העתקת מרכז הכובד מהקוטב הראשון אל הקוטב השני, הווה אומר – מן החדש אל הישן. לאמתו של דבר, גם פעולת החדשנות בלשון העברית הרי היא ביסודה חקר הישן לגילוי כל מה שצפון בו, להתאמתו לצורכי הזמן ולהפעלתו בשימוש הלשון החי."

משה שרת

"הספרות העברית למקורותיה ולדורותיה רבים בה המכרות העמוקים העשירים באבני חן לשוניות וססגוניות המחכות למגעם המלטף והמלטש של כהני הלשון העברית; עם תהליך הביצוע של התפקיד המונומנטלי יוקל על האקדמיה שלנו להדביק ולכסות ברקמה האורגנית של הלשון העברית את האילן של הממלכתיות העברית בארץ."

זלמן ארן (שר החינוך)

המוסד העליון ללשון העברית

האקדמיה ללשון העברית היא "המוסד העליון למדע הלשון העברית" על פי חוק שקיבלה הכנסת בשנת תשי"ג (1953).

תפקיד האקדמיה – לכוון את התפתחות הלשון העברית על יסוד חקר הלשון לתקופותיה ולענפיה.

האקדמיה היא המוסד הפוסק בתחום הלשון העברית, והחלטותיה בענייני דקדוק, כתיב, מינוח ותעתיק שנתפרסמו ב"רשומות", מחייבות את מוסדות המדינה.

מטרותיה של האקדמיה מפורטות ב"תקנון האקדמיה ללשון העברית", ואלו הן:

1. לעשות לכינוסו ולחקירתו של אוצר הלשון העברית לכל תקופותיה ושכבותיה;
2. לעשות לחקירת מבנה הלשון העברית, תולדותיו וגלגוליו;
3. לכוון את דרכי התפתחותה של הלשון העברית לפי טבעה, לפי צרכיה ואפשרויותיה בכל תחומי העיון והמעשה, באוצר המילים, בדקדוק, בכתיב, בכתיב ובתעתיק.

האקדמיה במספרים (בראשית שנת תש"ע)

האקדמיה ללשון העברית הוקמה לפני 56 שנים על פי חוק "המוסד העליון למדע הלשון העברית" שקיבלה הכנסת בשנת תשי"ג (1953).

מספר חברי האקדמיה שנקבע בחוק הוא 23, כמספר החברים ב'סנהדרין קטנה'; חברי האקדמיה נבחרים לכל חייהם, אך מגיל 75 הם אינם נמנים במניין זה, ולפיכך אפשר לבחור חברים חדשים. 154 חברים – חברים מלאים, חברי כבוד וחברים יועצים – כיהנו ומכהנים באקדמיה מעת ייסודה.

מליאת האקדמיה מתכנסת לישיבותיה 5-6 פעמים בשנה כדי לדון בסוגיות לשון שנתבררו בוועדות האקדמיה. עד סוף שנת תשס"ט קיימה האקדמיה 312 ישיבות. 4 נשיאים עמדו בראש האקדמיה.

האקדמיה שוכנת בגבעת רם זה כ-50 שנה. עובדים בה כ-60 עובדים.